

บทสรุปและเสนอแนะ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงระดับความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์และคุณค่าของป่าชายเลน รวมถึงปัจจัยต่างๆ ทางด้านประชากร เศรษฐกิจและสังคม ที่มีความสัมพันธ์กับระดับระดับความรู้ในเรื่องดังกล่าวของหัวหน้าครัวเรือน ในชุมชนป่าชายเลน อำเภอเมืองจังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้ข้อมูลจากบันทึกการให้สัมภาษณ์ของ เป็นหัวหน้าครัวเรือนจำนวน 770 ราย ใน “โครงการศึกษาเรื่อง การฟื้นฟูและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลน เพื่อสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนของประเทศไทย” ซึ่งเป็นโครงการที่ดำเนินการด้วยทุนเมธีวิจัยอาวุโส สกว. ศาสตราจารย์ ดร. สนิท อักษรแก้ว ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิทยาลัยประชากรศาสตร์ร่วมกับคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ.2540

การศึกษานี้มีตัวแปรตาม 2 ตัวแปร ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์และความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของป่าชายเลน ซึ่งเป็นดัชนีที่สร้างขึ้น มา โดยการรวมคะแนนคำตอบจากการสอบถามหัวหน้าครัวเรือนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์และคุณค่าของป่าชายเลน เพื่อใช้เป็นตัวแปรตามในการหาความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ โดยกำหนดตัวแปรอิสระรวมทั้งหมด 12 ตัวแปร แบ่งเป็น ตัวแปรลักษณะทางประชากร คือ เพศ อายุ ภูมิภาค ตัวแปรลักษณะทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพของหัวหน้าครัวเรือน อาชีพคู่สมรสของหัวหน้าครัวเรือน อาชีพบิดา การมีทรัพย์สินในครอบครอง การมีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน และตัวแปรลักษณะทางสังคม ได้แก่ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน การใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน และการให้ความร่วมมือในการปลูกป่าชายเลน

การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล โดยใช้ตารางวิเคราะห์ความผันแปรทางเดียว (One-way Analysis of Variance) และใช้อัตราส่วน “เอฟ” (F-ratio) ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ในการสรุปผลการศึกษานี้ได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นการสรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ของป่าชายเลน และส่วนที่ 2 เป็นการสรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของป่าชายเลน ของหัวหน้าครัวเรือนตัวอย่างที่ทำการศึกษา

1. สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ของหัวหน้าครัวเรือนกับความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ของป่าชายเลน

1.1 ลักษณะทางประชากร

เพศ

ผลการศึกษา พบว่า เพศ มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ของป่าชายเลนของหัวหน้าครัวเรือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่า หัวหน้าครัวเรือนชายมีความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ของป่าชายเลนอยู่ในระดับที่ดีกว่า หัวหน้าครัวเรือนหญิง ซึ่งเป็นไปตามข้อเท็จจริงที่ว่า ส่วนมากแล้วผู้ที่แสดงตนว่าเป็นหัวหน้าครัวเรือน มักจะเป็นเพศชาย และมักจะเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพประมงเป็นหลัก จึงทำให้ทราบถึงเหตุการณ์ความเป็นไปของป่าชายเลนได้ดีกว่าหัวหน้าครัวเรือนหญิง เมื่อนำตัวแปรอายุ, อาชีพ และระดับการศึกษาเข้ามาพิจารณาร่วมด้วย ยังคงพบว่าเพศมีผลต่อความรู้ของหัวหน้าครัวเรือนในเรื่องสถานการณ์ของป่าชายเลน

อายุ

อายุที่สูงขึ้นของบุคคล ช่วยทำให้ได้มีการเรียนรู้และสั่งสมประสบการณ์ในเรื่องต่างๆ มากขึ้นด้วย ซึ่งพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุมากมีความรู้ในสถานการณ์ของป่าชายเลนดีกว่า ผู้ที่มีอายุน้อย ตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ถึงแม้จะควบคุมด้วยตัวแปรตัวแปรควบคุม คือ เพศ อาชีพ และระดับการศึกษา แล้วก็ตาม

ภูมิลำเนาเดิม

ภูมิลำเนาเดิม ในที่นี้หมายถึง สถานที่เกิด ซึ่งการศึกษาพบว่า ภูมิลำเนาเดิมมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ป่าชายเลน โดยพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ภายในชุมชนป่าชายเลน หรือในเขตจังหวัดสมุทรสาคร เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ของป่าชายเลนดีกว่า ผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่นอกจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งมีความสัมพันธ์เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ถึงแม้ว่าจะได้ทำการควบคุมด้วยตัวแปรควบคุม คือ เพศ, อายุ, อาชีพ และระดับการศึกษาแล้วก็ตาม

ตารางที่ 5.1 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรกับความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ของป่าชายเลน โดยการวิเคราะห์ความผันแปรทางเดียว

ลักษณะทางประชากร	ความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ
เพศ	/	*
อายุ	/	-
ภูมิลำเนาเดิม	/	-

- / หมายถึง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- \ หมายถึง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 5.2 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรกับความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ของป่าชายเลน จำแนกตามเพศของหัวหน้าครัวเรือน โดยการวิเคราะห์ความผันแปรทางเดียว

ลักษณะทางประชากร	เพศชาย		เพศหญิง	
	ความสัมพันธ์ทางสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ	ความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ
เพศ	--	--	--	--
อายุ	/	-	/	-
ภูมิลำเนาเดิม	/	-	/	-

- / หมายถึง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- \ หมายถึง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
- หมายถึง ไม่มีจำนวนตัวอย่าง

ตารางที่ 5.3 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรกับความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ของป่าชายเลน จำแนกตามกลุ่มอายุของหัวหน้าครัวเรือน โดยการวิเคราะห์ความผันแปรทางเดียว

ลักษณะทางประชากร	ต่ำกว่า30 ปี		30-39 ปี		40-49 ปี		50-59 ปี		มากกว่า60 ปี	
	ความสัมพัทธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ	ความสัมพัทธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ	ความสัมพัทธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ	ความสัมพัทธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ	ความสัมพัทธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ
เพศ	/	-	/	-	/	*	/	*	/	-
อายุ	-	--	--	--	--	--	--	--	--	--
ภูมิตำเนาเดิม	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-

/ หมายถึง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

\ หมายถึง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

- หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

-- หมายถึง ไม่มีกรณีตัวอย่าง

ตารางที่ 5.4 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรกับความรู้เกี่ยวกับ
สถานการณ์ของป่าชายเลน จำแนกตามอาชีพของหัวหน้าครัวเรือน โดยการวิเคราะห์
ความผันแปรทางเดียว

ลักษณะทางประชากร	อาชีพประมง		อาชีพอื่นที่ไม่ใช่ประมง		ไม่ได้ทำงาน	
	ความสัมพันธ์ ตาม สมมติ ฐาน	นัยสำคัญ ทางสถิติ	ความสัมพันธ์ ตาม สมมติ ฐาน	นัยสำคัญ ทางสถิติ	ความสัมพันธ์ ตาม สมมติ ฐาน	นัยสำคัญ ทางสถิติ
เพศ	/	*	/	*	/	*
อายุ	/	-	/	-	/	-
ภูมิลำเนาเดิม	/	-	/	-	/	-

- / หมายถึง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- \ หมายถึง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 5.5 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรกับความรู้เกี่ยวกับ
สถานการณ์ของป่าชายเลน จำแนกตามระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน โดยการ
วิเคราะห์ความผันแปรทางเดียว

ลักษณะทางประชากร	ไม่ได้เรียน/ต่ำกว่าประถม		ประถมศึกษา		สูงกว่าประถมศึกษา	
	ความ สัมพันธ์ ตาม สมมติ ฐาน	นัยสำคัญ ทางสถิติ	ความ สัมพันธ์ ตาม สมมติ ฐาน	นัยสำคัญ ทางสถิติ	ความ สัมพันธ์ ตาม สมมติ ฐาน	นัยสำคัญ ทางสถิติ
เพศ	/	*	/	*	/	*
อายุ	/	-	/	-	/	-
ภูมิลำเนาเดิม	\	-	/	-	/	-

/ หมายถึง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

\ หมายถึง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

- หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

1.2 ลักษณะทางเศรษฐกิจ

อาชีพ

ผลการศึกษาพบว่า อาชีพของหัวหน้าครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับระดับ
ความรู้ในสถานการณ์ป่าชายเลนของหัวหน้าครัวเรือน โดยพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพประมง
มีความรู้ในสถานการณ์ดีกว่าผู้ที่ไม่ได้ทำอาชีพประมง ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปตาม
สมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อนำตัวแปรเพศ, อายุ และระดับ
การศึกษาเข้ามาเป็นตัวแปรควบคุม พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับความรู้เกี่ยวกับ
สถานการณ์ของป่าชายเลน เป็นไปตามสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เฉพาะในกลุ่มอายุ
50-59 ปี เท่านั้น

อาชีพผู้สมรส

ผลการศึกษาพบว่า อาชีพของกลุ่มสมรสของหัวหน้าครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ในสถานการณ์ป่าชายเลน แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีผู้สมรสประกอบอาชีพประมง มีความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ของป่าชายเลนในระดับที่ต่ำกว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีผู้สมรสประกอบอาชีพอื่นๆ ที่ไม่ใช่ประมง ซึ่งผลการศึกษานี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อนำตัวแปรเพศ, อายุ, อาชีพ และระดับการศึกษา เข้ามาเป็นตัวแปรควบคุม จะพบลักษณะความสัมพันธ์ที่เป็นไปตามสมมติฐาน เฉพาะในกลุ่มของหัวหน้าครัวเรือนเพศชาย, กลุ่มที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป และหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่ได้ทำงาน แต่เป็นความสัมพันธ์ที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อาชีพบิดา

ผลการศึกษา พบว่า อาชีพของบิดา มีความสัมพันธ์กับความรู้ของหัวหน้าครัวเรือน ในเรื่องสถานการณ์ของป่าชายเลน ในบริเวณชุมชนที่ตนอยู่อาศัย ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อนำตัวแปรเพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา เป็นตัวแปรควบคุมส่วนใหญ่ยังคงพบลักษณะความสัมพันธ์เช่นเดิม ยกเว้น ในกลุ่มอายุ 40 – 49 ปี , 50 – 59 ปี และในกลุ่มที่ประกอบอาชีพอื่นที่ไม่ใช่ประมง

การมีทรัพย์สินในครอบครอง

ผลการศึกษา พบว่า การมีทรัพย์สินในครอบครองมีความสัมพันธ์กับระดับความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ของป่าชายเลนของหัวหน้าครัวเรือน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อนำตัวแปรเพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา เข้ามาเป็นตัวแปรควบคุม ยังคงพบลักษณะความสัมพันธ์เช่นเดิม ยกเว้นในกลุ่มหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศหญิง ในกลุ่มหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุ 50 – 59 ปี และในกลุ่มหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าประถมศึกษา ที่พบว่าการที่หัวหน้าครัวเรือนมีทรัพย์สินในครอบครองในระดับสูงกว่า มีคะแนนเฉลี่ยของความรู้ดังกล่าวต่ำกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีทรัพย์สินในครอบครองในระดับต่ำกว่า

การมีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีกรรมสิทธิ์ทั้งบ้านและที่ดินหรืออย่างใดอย่างหนึ่ง มีความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ของป่าชายเลนดีกว่าผู้ที่ไม่มีการมีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อนำตัวแปรเพศ, อายุ, อาชีพ และระดับการศึกษา เข้ามาเป็นตัวแปรควบคุม ยังคงพบลักษณะความสัมพันธ์เช่นเดิม ยกเว้น ในกลุ่มของหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่ได้ทำงาน ที่พบว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ที่ 5.6 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางเศรษฐกิจกับความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ของป่าชายเลน โดยการวิเคราะห์ความผันแปรทางเดียว

ลักษณะทางเศรษฐกิจ	ความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ
อาชีพ	/	-
อาชีพคู่สมรส	\	-
อาชีพบิดา	/	-
การมีทรัพย์สินในครอบครอง	/	-
การมีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน	/	-

- / หมายถึง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- \ หมายถึง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 5.7 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางเศรษฐกิจกับความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ของป่าชายเลน จำแนกตามเพศของหัวหน้าครัวเรือน โดยการวิเคราะห์ความผันแปรทางเดียว

ลักษณะทางเศรษฐกิจ	เพศชาย		เพศหญิง	
	ความสัมพันธ์ทางสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ	ความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ
อาชีพ	/	-	\	-
อาชีพคู่สมรส	/	-	/	-
อาชีพบิดา	/	-	/	-
การมีทรัพย์สินในครอบครอง	/	-	\	-
การมีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน	/	-	/	-

- / หมายถึง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- \ หมายถึง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 5.8 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางเศรษฐกิจกับความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ของป่าชายเลน จำแนกตามกลุ่มอายุของหัวหน้าครัวเรือน โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางเดียว

ลักษณะทางเศรษฐกิจ	ต่ำกว่า30 ปี		30-39 ปี		40-49 ปี		50-59 ปี		มากกว่า60 ปี	
	ความสัมพัทธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ	ความสัมพัทธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ	ความสัมพัทธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ	ความสัมพัทธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ	ความสัมพัทธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ
อาชีพ	/	-	/	-	/	-	/	*	\	-
อาชีพคู่สมรส	\	*	\	-	\	-	\	-	/	-
อาชีพบิดา	/	-	/	-	\	-	\	-	/	-
การมีทรัพย์สินในครอบครอง	/	-	/	-	/	-	\	-	/	-
การมีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-

/ หมายถึง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

\ หมายถึง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

- หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 5.9 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางเศรษฐกิจกับความรู้เกี่ยวกับ
สถานการณ์ของป่าชายเลน จำแนกตามอาชีพของหัวหน้าครัวเรือน โดยการวิเคราะห์
ความผันแปรทางเดียว

ลักษณะทางเศรษฐกิจ	อาชีพประมง		อาชีพอื่นที่ไม่ใช่ประมง		ไม่ได้ทำงาน	
	ความสัมพันธ์ ตาม สมมติ ฐาน	นัยสำคัญ ทางสถิติ	ความสัมพันธ์ ตาม สมมติ ฐาน	นัยสำคัญ ทางสถิติ	ความสัมพันธ์ ตาม สมมติ ฐาน	นัยสำคัญ ทางสถิติ
อาชีพ	--	--	--	--	--	--
อาชีพคู่สมรส	\	-	\	-	/	-
อาชีพบิดา	/	*	\	-	/	-
การมีทรัพย์สินใน ครอบครอง	/	-	/	-	/	-
การมีกรรมสิทธิ์ใน บ้านและที่ดิน	/	-	/	-	/	*

- / หมายถึง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- \ หมายถึง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
- หมายถึง ไม่มีกรณีตัวอย่าง

ตารางที่ 5.10 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางเศรษฐกิจกับความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ของป่าชายเลน จำแนกตามระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน โดยการวิเคราะห์ความผันแปรทางเดียว

ลักษณะทางเศรษฐกิจ	ไม่ได้เรียนต่ำกว่าประถม		ประถมศึกษา		สูงกว่าประถมศึกษา	
	ความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ	ความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ	ความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ
อาชีพ	\	-	/	-	/	-
อาชีพคู่สมรส	\	-	\	-	\	-
อาชีพบิดา	/	-	/	-	/	-
การมีทรัพย์สินในครอบครอง	/	-	/	-	\	-
การมีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน	/	-	/	-	/	-

- / หมายถึง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- \ หมายถึง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

1.3 ลักษณะทางสังคม

ระดับการศึกษา

ผลการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ในสถานการณ์ของป่าชายเลน แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อนำตัวแปรเพศ, อายุ และอาชีพ เข้ามาเป็นตัวแปรควบคุม ยังคงพบลักษณะความสัมพันธ์เช่นเดิม ยกเว้น ในกลุ่มของ

หัวหน้าครัวเรือนเพศหญิง , หัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป และหัวหน้าครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นที่ไม่ใช่ประมง ที่พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรระดับการศึกษา กับความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ของป่าชายเลนไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่อย่างไรก็ตามไม่สามารถสรุปได้ว่าเป็นความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน

ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับในสถานการณ์ป่าชายเลนของหัวหน้าครัวเรือนซึ่งตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อนำเอาตัวแปรเพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษาเข้ามาเป็นตัวแปรควบคุมพบว่า มีลักษณะความสัมพันธ์เช่นเดิม

การใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน

ผลการศึกษาพบว่า การใช้ประโยชน์จากป่าชายเลนมีความสัมพันธ์กับระดับความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ของป่าชายเลน แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่าผู้ที่ได้ใช้ประโยชน์จากป่ามีความรู้ดีกว่าผู้ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ ถึงแม้จะควบคุมด้วยตัวแปรอาชีพและอายุแล้วก็ยังคงพบว่ามีความสัมพันธ์เป็นไปตามสมมติฐานแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นในกลุ่มอายุ 50-59 ปี

การให้ความร่วมมือในการปลูกป่า

ผลการศึกษา พบว่า การให้ความร่วมมือในการปลูกป่า มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ในสถานการณ์ป่าชายเลนของหัวหน้าครัวเรือน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อนำตัวแปร เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษาเข้ามาพิจารณาร่วมด้วยในฐานะตัวแปรควบคุม พบว่าการให้ความร่วมมือในการปลูกป่าชายเลนมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ของป่าชายเลน แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นในกลุ่มที่มีการศึกษาในระดับสูงกว่าประถมศึกษา ที่พบว่าการให้ความร่วมมือในการปลูกป่าชายเลนมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ของป่าชายเลนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 5.11 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางสังคมกับความรู้เกี่ยวกับ
สถานการณ์ของป่าชายเลน โดยการวิเคราะห์ความผันแปรทางเดียว

ลักษณะทางสังคม	ความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ
ระดับการศึกษา	/	-
ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน	/	-
การใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน	/	-
การให้ความร่วมมือในการ ปลูกป่า	/	-

- / หมายถึง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- \ หมายถึง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 5.12 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางสังคมกับความรู้เกี่ยวกับ
สถานการณ์ของป่าชายเลน จำแนกตามเพศของหัวหน้าครัวเรือน โดยการวิเคราะห์
ความผันแปรทางเดียว

ลักษณะทางสังคม	เพศชาย		เพศหญิง	
	ความสัมพันธ์ ทางสมมติ ฐาน	นัยสำคัญทาง สถิติ	ความสัมพันธ์ ตามสมมติ ฐาน	นัยสำคัญทาง สถิติ
ระดับการศึกษา	\	-	/	-
ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน	\	-	/	-
การใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน	\	-	/	-
การให้ความร่วมมือในการ ปลูกป่า	/	-	/	-

- / หมายถึง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- \ หมายถึง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 5.13 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางสังคมกับความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ของป่าชายเลน จำแนกตามกลุ่มอายุของหัวหน้าครัวเรือน โดยการวิเคราะห์ความผันแปรทางเดียว

ลักษณะทางสังคม	ต่ำกว่า30 ปี		30-39 ปี		40-49 ปี		50-59 ปี		มากกว่า60 ปี	
	ความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ	ความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ	ความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ	ความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ	ความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ
ระดับการศึกษา	/	-	/	-	/	-	/	-	\	-
ระยะเวลาที่อยู่อาศัย ในชุมชน	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-
การใช้ประโยชน์จาก ป่าชายเลน	\	-	/	-	/	-	/	*	/	-
การให้ความร่วมมือ ในการปลูกป่า	\	-	/	-	/	-	/	-	/	-

/ หมายถึง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

\ หมายถึง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

- หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 5.14 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางสังคมกับความรู้เกี่ยวกับ
สถานการณ์ของป่าชายเลน จำแนกตามอาชีพของหัวหน้าครัวเรือน โดยการวิเคราะห์
ความผันแปรทางเดียว

ลักษณะทางสังคม	อาชีพประมง		อาชีพอื่นที่ไม่ใช่ประมง		ไม่ได้ทำงาน	
	ความ สัมพันธ์ ตาม สมมติ ฐาน	นัยสำคัญ ทางสถิติ	ความ สัมพันธ์ ตาม สมมติ ฐาน	นัยสำคัญ ทางสถิติ	ความ สัมพันธ์ ตาม สมมติ ฐาน	นัยสำคัญ ทางสถิติ
ระดับการศึกษา	/	-	\	-	/	-
ระยะเวลาที่อยู่อาศัย ในชุมชน	/	-	/	-	/	-
การใช้ประโยชน์จาก ป่าชายเลน	\	-	/	-	/	-
การให้ความร่วมมือใน การปลูกป่า	/	-	/	-	/	-

/ หมายถึง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

\ หมายถึง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

- หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 5.15 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางสังคมกับความรู้เกี่ยวกับ
สถานการณ์ของป่าชายเลน จำแนกตามระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน โดยการ
วิเคราะห์ความผันแปรทางเดียว

ลักษณะทางสังคม	ไม่ได้เรียนต่ำกว่าประถม		ประถมศึกษา		สูงกว่าประถมศึกษา	
	ความ สัมพันธ์ ตาม สมมติ ฐาน	นัยสำคัญ ทางสถิติ	ความ สัมพันธ์ ตาม สมมติ ฐาน	นัยสำคัญ ทางสถิติ	ความ สัมพันธ์ ตาม สมมติ ฐาน	นัยสำคัญ ทางสถิติ
ระดับการศึกษา	--	--	--	--	--	--
ระยะเวลาที่อยู่อาศัย ในชุมชน	/	-	/	-	/	-
การใช้ประโยชน์จาก ป่าชายเลน	/	-	/	-	/	-
การให้ความร่วมมือ ในการปลูกป่า	/	-	/	-	/	*

- / หมายถึง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- \ หมายถึง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
- หมายถึง ไม่มีกรณีตัวอย่าง

2. สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ของหัวหน้าครัวเรือนกับความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของป่าชายเลน

2.1 ลักษณะทางประชากร

เพศ

ผลการศึกษาพบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับความรู้ในคุณค่าของป่าชายเลนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า เพศชายมีความรู้ดีกว่าเพศหญิง ถึงแม้จะควบคุมด้วยตัวแปรอายุ อาชีพ และระดับการศึกษา แล้ว ก็ยังคงพบว่าเพศมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของป่าชายเลนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นในกลุ่มอายุต่ำกว่า 30 ปี และกลุ่มที่มีการศึกษาในระดับสูงกว่าประถมศึกษา

อายุ

ผลการศึกษาพบว่าอายุ มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของป่าชายเลน แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และไม่เป็นไปตามสมมติฐาน โดยพบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุน้อยกว่ามีความรู้ดีกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุมากกว่า เมื่อควบคุมด้วยตัวแปรเพศ อาชีพ และระดับการศึกษา ยังคงพบลักษณะความสัมพันธ์คงเดิม และความสัมพันธ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติเฉพาะในกลุ่มของหัวหน้าครัวเรือนเพศชาย

ภูมิลำเนาเดิม

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิลำเนาเดิม และความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของป่าชายเลน พบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีภูมิลำเนาเดิมต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของป่าชายเลนไม่แตกต่างกัน เมื่อนำควบคุมด้วย ตัวแปรเพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา ยังคงพบลักษณะความสัมพันธ์เช่นเดิม ยกเว้นในกลุ่มที่ไม่ได้เรียนหนังสือหรือมีระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา และในกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าประถมศึกษา ซึ่งพบว่า ภูมิลำเนาเดิมมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของป่าชายเลน ตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 5.16 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรกับความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของป่าชายเลน โดยการวิเคราะห์ความผันแปรทางเดียว

ลักษณะทางประชากร	ความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ
เพศ	/	*
อายุ	\	-
ภูมิลำเนาเดิม	\	-

- / หมายถึง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- \ หมายถึง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 5.17 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรกับความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของป่าชายเลน จำแนกตามเพศของหัวหน้าครัวเรือน โดยการวิเคราะห์ความผันแปรทางเดียว

ลักษณะทางประชากร	เพศชาย		เพศหญิง	
	ความสัมพันธ์ทางสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ	ความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ
เพศ	--	--	--	--
อายุ	\	*	\	-
ภูมิลำเนาเดิม	\	-	\	-

- / หมายถึง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- \ หมายถึง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
- หมายถึง ไม่มีกรณีตัวอย่าง

ตารางที่ 5.18 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรกับความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของป่าชายเลน จำแนกตามกลุ่มอายุของหัวหน้าครัวเรือน โดยการวิเคราะห์ความผันแปรทางเดียว

ลักษณะทางประชากร	ต่ำกว่า30 ปี		30-39 ปี		40-49 ปี		50-59 ปี		มากกว่า60 ปี	
	ความสัมพัทธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ	ความสัมพัทธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ	ความสัมพัทธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ	ความสัมพัทธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ	ความสัมพัทธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ
เพศ	/	-	/	*	/	-	/	*	/	*
อายุ	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
ภูมิลำเนาเดิม	\	-	\	-	\	-	\	-	\	-

- / หมายถึง เป็น ไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- \ หมายถึง ไม่เป็น ไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
- หมายถึง ไม่มีกรณีตัวอย่าง

ตารางที่ 5.19 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรกับความรู้เกี่ยวกับ
คุณค่าของป่าชายเลน จำแนกตามอาชีพของหัวหน้าครัวเรือน โดยการวิเคราะห์
ความสัมพันธ์ทางเดียว

ลักษณะทางประชากร	อาชีพประมง		อาชีพอื่นที่ไม่ใช่ประมง		ไม่ได้ทำงาน	
	ความสัมพันธ์ ตาม สมมติ ฐาน	นัยสำคัญ ทางสถิติ	ความสัมพันธ์ ตาม สมมติ ฐาน	นัยสำคัญ ทางสถิติ	ความสัมพันธ์ ตาม สมมติ ฐาน	นัยสำคัญ ทางสถิติ
เพศ	/	*	/	*	/	*
อายุ	\	-	\	-	/	-
ภูมิลำเนาเดิม	/	-	\	-	\	-

- / หมายถึง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- \ หมายถึง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 5.20 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรกับความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของป่าชายเลน จำแนกตามระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน โดยการวิเคราะห์ความผันแปรทางเดียว

ลักษณะทางประชากร	ไม่ได้รับผลต่ำกว่าประณ		ประณศึกษา		สูงกว่าประณศึกษา	
	ความสัมพันธตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ	ความสัมพันธตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ	ความสัมพันธตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ
เพศ	/	*	/	*	/	-
อายุ	\	-	\	-	\	-
ภูมิลำเนาเดิม	/	*	/	-	/	*

- / หมายถึง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- \ หมายถึง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 ลักษณะทางเศรษฐกิจ

อาชีพ

กล่าวโดยสรุป อาชีพของประชากรตัวอย่าง มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ในคุณค่าของป่าชายเลนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับต่ำกว่า 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อควบคุมด้วยตัวแปรเพศ อายุ และระดับการศึกษาแล้ว ยังคงพบว่ามีลักษณะความสัมพันธ์เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้นในกลุ่มเพศชายที่พบว่า ลักษณะความสัมพันธ์มีทิศทางตรงกันข้ามกับสมมติฐานที่ตั้งไว้แต่ก็ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อาชีพคู่สมรส

ผลการศึกษาพบว่า อาชีพคู่สมรสของหัวหน้าครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับระดับความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของป่าชายเลน แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อควบคุมด้วยตัวแปรเพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา พบว่าอาชีพคู่สมรสมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของป่าชายเลนเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เฉพาะในกลุ่มอายุ 40-49 ปี และ 50-59 ปี ในกลุ่มที่ไม่ได้ทำงาน ในกลุ่มที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา และสูงกว่าประถมศึกษา แต่ความสัมพันธ์ดังกล่าวก็ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อาชีพบิดา

ผลการศึกษาพบว่า อาชีพของบิดาของหัวหน้าครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับความรู้ในคุณค่าของป่าชายเลนเป็นไปตามสมมติฐานแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อควบคุมด้วยตัวแปรเพศ พบว่าเฉพาะในเพศหญิงเท่านั้นมีความสัมพันธ์ตรงกับสมมติฐาน แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อควบคุมด้วยตัวแปรอายุ พบว่า ในกลุ่มอายุ 30-39 ปี และ อายุ 40-49 ปี ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพบิดาและความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของป่าชายเลน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และมีนัยสำคัญทางสถิติในกลุ่มอายุ 30-39 ปี เมื่อควบคุมด้วยตัวแปรอาชีพของหัวหน้าครัวเรือน พบว่าเฉพาะในกลุ่มอาชีพประมงเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้แล้วเมื่อควบคุมด้วยระดับการศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์เป็นไปตามสมมติฐาน ทุกระดับการศึกษา

การมีทรัพย์สินในครอบครอง

ผลการศึกษาพบว่า การมีทรัพย์สินในครอบครอง มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับคุณค่าป่าชายเลนของหัวหน้าครัวเรือน แต่ก็ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่ครอบครองทรัพย์สินในระดับสูงกว่า มีความรู้ในคุณค่าของป่าดีกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ครอบครองทรัพย์สินในระดับต่ำกว่า เมื่อนำควบคุมด้วยตัวแปรเพศ, อายุ, อาชีพ และระดับการศึกษาแล้ว พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการมีทรัพย์สินในครอบครองและความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของป่าชายเลน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เฉพาะในกลุ่มอายุ 50-59 ปี, ในกลุ่มอาชีพประมง, ในกลุ่มหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่ได้ทำงาน และในกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าประถมศึกษา แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การมีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดินหรืออย่างใดอย่างหนึ่ง นั้น มีความรู้ในคุณค่าของป่าชายเลนดีกว่าผู้ที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินเป็นของตนเอง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ถึงแม้ว่าจะได้ควบคุมด้วยตัวแปรเพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษาแล้ว ก็ยังคงพบลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างการมีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน กับความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของป่าชายเลน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ที่ 5.21 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางเศรษฐกิจกับความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของป่าชายเลน โดยการวิเคราะห์ความผันแปรทางเดียว

ลักษณะทางเศรษฐกิจ	ความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ
อาชีพ	/	*
อาชีพคู่สมรส	/	-
อาชีพบิดา	/	-
การมีทรัพย์สินในครอบครอง	/	-
การมีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน	/	-

/ หมายถึง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

\ หมายถึง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

- หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 5.22 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางเศรษฐกิจกับความรู้เกี่ยวกับ
คุณค่าของป่าชายเลน จำแนกตามเพศของหัวหน้าครัวเรือน โดยการวิเคราะห์
ความผันแปรทางเดียว

ลักษณะทางเศรษฐกิจ	เพศชาย		เพศหญิง	
	ความสัมพันธ์ ทางสมมติ ฐาน	นัยสำคัญทาง สถิติ	ความสัมพันธ์ ตามสมมติ ฐาน	นัยสำคัญทาง สถิติ
อาชีพ	\	-	/	*
อาชีพคู่สมรส	/	-	/	-
อาชีพบิดา	\	-	/	-
การมีทรัพย์สินในครอบครอง	\	-	/	-
การมีกรรมสิทธิ์ในบ้นและที่ดิน	/	-	/	-

- / หมายถึง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- \ หมายถึง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 5.23 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางเศรษฐกิจกับความรู้เกี่ยวกับ
คุณค่าของป่าชายเลน จำแนกตามกลุ่มอายุของหัวหน้าครัวเรือน โดยการวิเคราะห์
ความผันแปรทางเดียว

ลักษณะทางเศรษฐกิจ	ต่ำกว่า30 ปี		30-39 ปี		40-49 ปี		50-59 ปี		มากกว่า60 ปี	
	ความสัมพัทธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ	ความสัมพัทธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ	ความสัมพัทธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ	ความสัมพัทธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ	ความสัมพัทธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ
อาชีพ	/	-	/	*	/	-	/	*	/	-
อาชีพคู่สมรส	\	-	\	-	/	-	/	-	\	-
อาชีพบิดา	/	-	/	*	/	-	\	-	\	-
การมีทรัพย์สินใน ครอบครอง	/	-	/	-	/	-	\	-	/	-
การมีกรรมสิทธิ์ใน บ้านและที่ดิน	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-

/ หมายถึง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

\ หมายถึง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

- หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 5.24 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางเศรษฐกิจกับความรู้เกี่ยวกับ
คุณค่าของป่าชายเลน จำแนกตามอาชีพของหัวหน้าครัวเรือน โดยการวิเคราะห์
ความสัมพันธ์ทางเดียว

ลักษณะทางเศรษฐกิจ	อาชีพประมง		อาชีพอื่นที่ไม่ใช่ประมง		ไม่ได้ทำงาน	
	ความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ	ความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ	ความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ
อาชีพ	--	--	--	--	--	--
อาชีพคู่สมรส	\	-	\	-	/	-
อาชีพบิดา	/	*	\	-	\	-
การมีทรัพย์สินใน ครอบครอง	/	-	\	-	/	-
การมีกรรมสิทธิ์ใน บ้านและที่ดิน	/	-	/	-	/	-

- / หมายถึง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- \ หมายถึง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
- หมายถึง ไม่มีกรณีตัวอย่าง

ตารางที่ 5.25 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางเศรษฐกิจกับความรู้เกี่ยวกับ
คุณค่าของป่าชายเลน จำแนกตามระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน โดยการ
วิเคราะห์ความผันแปรทางเดียว

ลักษณะทางเศรษฐกิจ	ไม่ได้เรียนต่ำกว่าประถม		ประถมศึกษา		สูงกว่าประถมศึกษา	
	ความสัมพันธ์ ตาม สมมติ ฐาน	นัยสำคัญ ทางสถิติ	ความสัมพันธ์ ตาม สมมติ ฐาน	นัยสำคัญ ทางสถิติ	ความสัมพันธ์ ตาม สมมติ ฐาน	นัยสำคัญ ทางสถิติ
อาชีพ	/	-	/	*	/	-
อาชีพคู่สมรส	\	-	/	-	/	-
อาชีพบิดา	/	-	/	-	/	-
การมีทรัพย์สินใน ครอบครอง	\	-	/	-	\	-
การมีกรรมสิทธิ์ใน บ้านและที่ดิน	/	-	/	-	/	-

- / หมายถึง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- \ หมายถึง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 ลักษณะทางสังคม

ระดับการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความรู้ในคุณค่าของป่าชายเลนของหัวหน้าครัวเรือนแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่หัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาในระดับสูงกว่ามีความรู้ดีกว่าผู้ที่มีการศึกษาในระดับต่ำกว่า ถึงแม้ว่าจะได้ควบคุมด้วยตัวแปรเพศ อายุ อาชีพ และ ระดับการศึกษาแล้ว ก็ยังคงพบว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของป่าชายเลนในลักษณะเช่นเดิมกับเมื่อยังไม่ควบคุมด้วยตัวแปรควบคุม และความสัมพันธ์ที่พบก็ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน

ผลการศึกษา พบว่า ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน มีความสัมพันธ์กับความรู้อันเกี่ยวกับคุณค่าของป่าชายเลน แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อควบคุมด้วยตัวแปรควบคุม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษาแล้ว พบว่าระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของป่าชายเลน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งเฉพาะในกลุ่มที่มีอายุ 40-49 ปี เท่านั้นและความสัมพันธ์นี้เป็นความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

การใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน

ผลการศึกษาพบว่า การใช้ประโยชน์จากป่าชายเลนมีความสัมพันธ์กับระดับความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของป่าชายเลน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า ผู้ที่ได้ใช้ประโยชน์มีความรู้ดีกว่าผู้ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ประกอบอาชีพประมงและได้ใช้ประโยชน์จากป่าจะมีความรู้ในคุณค่าของป่าชายเลนดีกว่าประชากรกลุ่มอื่น ถึงแม้ว่าจะได้ควบคุมด้วยตัวแปรเพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษาแล้ว ก็ยังคงพบว่า การใช้ประโยชน์จากป่าชายเลนมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของป่าชายเลน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การให้ความร่วมมือในการปลูกป่า

ผลการศึกษา พบว่า การให้ความร่วมมือในการปลูกป่า มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ในคุณค่าของป่าชายเลนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า ผู้ที่คิดจะให้ความร่วมมือได้อย่างเต็มที่ มีความรู้ดีกว่าผู้ที่คิดว่าจะไม่ให้ความร่วมมือหรือให้ความร่วมมือได้น้อย ถึงแม้ว่าจะได้ควบคุมด้วยตัวแปรเพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษาแล้ว ก็ยังคงพบว่า การให้ความร่วมมือในการปลูกป่ามีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของป่าชายเลนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นในกลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี และในกลุ่มที่ไม่ได้เรียนหนังสือหรือมีระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา

ตารางที่ที่ 5.26 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางสังคมกับความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของป่าชายเลน โดยการวิเคราะห์ความผันแปรทางเดียว

ลักษณะทางสังคม	ความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ
ระดับการศึกษา	/	*
ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน	/	-
การใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน	/	*
การให้ความร่วมมือในการปลูกป่า	/	*

/ หมายถึง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

\ หมายถึง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

- หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 5.27 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางสังคมกับความถี่เกี่ยวกับคุณค่าของป่าชายเลน จำแนกตามเพศของหัวหน้าครัวเรือน โดยการวิเคราะห์ความผันแปรทางเคียว

ลักษณะทางสังคม	เพศชาย		เพศหญิง	
	ความสัมพันธ์ทางสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ	ความสัมพันธ์ทางสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ
ระดับการศึกษา	/	-	/	-
ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน	/	-	/	-
การใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน	/	*	/	*
การให้ความร่วมมือในการปลูกป่า	/	*	/	*

- / หมายถึง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- \ หมายถึง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 5.28 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางสังคมกับความรู้เกี่ยวกับ
คุณค่าของป่าชายเลน จำแนกตามกลุ่มอายุของหัวหน้าครัวเรือน โดยการวิเคราะห์
ความสัมพันธ์ทางเดียว

ลักษณะทางสังคม	ต่ำกว่า30 ปี		30-39 ปี		40-49 ปี		50-59 ปี		มากกว่า60 ปี	
	ความสัมพัทธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ	ความสัมพัทธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ	ความสัมพัทธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ	ความสัมพัทธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ	ความสัมพัทธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ
ระดับการศึกษา	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-
ระยะเวลาที่อยู่อาศัย ในชุมชน	/	-	/	-	/	*	/	-	/	-
การใช้ประโยชน์จาก ป่าชายเลน	/	*	/	*	/	*	/	*	/	*
การให้ความร่วมมือ ในการปลูกป่า	/	-	/	*	/	*	/	*	/	*

/ หมายถึง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

\ หมายถึง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

- หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 5.29 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางสังคมกับความรู้เกี่ยวกับ
คุณค่าของป่าชายเลน จำแนกตามอาชีพของหัวหน้าครัวเรือน โดยการวิเคราะห์
ความผันแปรทางเดียว

ลักษณะทางสังคม	อาชีพประมง		อาชีพอื่นที่ไม่ใช่ประมง		ไม่ได้ทำงาน	
	ความ สัมพันธ์ ตาม สมมติ ฐาน	นัยสำคัญ ทางสถิติ	ความ สัมพันธ์ ตาม สมมติ ฐาน	นัยสำคัญ ทางสถิติ	ความ สัมพันธ์ ตาม สมมติ ฐาน	นัยสำคัญ ทางสถิติ
ระดับการศึกษา	/	-	/	-	/	-
ระยะเวลาที่อยู่อาศัย ในชุมชน	/	-	/	-	\	-
การใช้ประโยชน์จาก ป่าชายเลน	/	*	/	*	/	*
การให้ความร่วมมือ ในการปลูกป่า	/	*	/	*	/	*

- / หมายถึง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- \ หมายถึง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 5.30 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางสังคมกับความรู้เกี่ยวกับ
คุณค่าของป่าชายเลน จำแนกตามระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน โดยการ
วิเคราะห์ความผันแปรทางเดียว

ลักษณะทางสังคม	ไม่ได้เรียนต่ำกว่าประถม		ประถมศึกษา		สูงกว่าประถมศึกษา	
	ความ สัมพันธ์ ตาม สมมติ ฐาน	นัยสำคัญ ทางสถิติ	ความ สัมพันธ์ ตาม สมมติ ฐาน	นัยสำคัญ ทางสถิติ	ความ สัมพันธ์ ตาม สมมติ ฐาน	นัยสำคัญ ทางสถิติ
ระดับการศึกษา	--	--	--	--	--	--
ระยะเวลาที่อยู่อาศัย ในชุมชน	/	*	/	-	/	-
การใช้ประโยชน์จาก ป่าชายเลน	/	*	/	*	/	*
การให้ความร่วมมือ ในการปลูกป่า	/	-	/	*	/	*

- / หมายถึง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- \ หมายถึง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
- หมายถึง ไม่มีกรณีตัวอย่าง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจะได้มีการสำรวจระดับความรู้ของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์และคุณค่าของป่าชายเลน เป็นระยะ ๆ เพื่อทดสอบดูว่ามีระดับความรู้เปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้างหรือไม่ เพราะสถานการณ์ป่าชายเลนเป็นปัญหาสำคัญ ที่ประชาชนควรต้องมีความตระหนักรู้อย่างชัดเจน และถูกต้อง โดยเฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณชุมชนป่าชายเลนกลุ่มนี้ เพราะประชาชนกลุ่มนี้ควรจะเป็นกำลังสำคัญของประเทศ ในการพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรป่าชายเลนให้กลับฟื้นคืนสภาพที่เอื้ออำนวยประโยชน์ให้แก่ระบบนิเวศธรรมชาติของชายฝั่งทะเลของประเทศไทย
2. ควรได้มีการศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลด้านพฤติกรรมและความรู้ของประชาชน โดยใช้วิธีการศึกษาแบบ Longitudinal Studies เพื่อติดตามผลทางด้านพฤติกรรมและแนวคิดของประชากรชายฝั่งทะเลในส่วนที่เกี่ยวกับการพัฒนาและการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน เพื่อจะได้ทราบถึงพัฒนาการในด้านพฤติกรรมและความรู้ของประชาชนที่มีต่อทรัพยากรป่าชายเลนในชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ เพื่อเป็นแนวทางในการวางมาตรการการจัดการและให้ความรู้ที่ถูกต้องเหมาะสมแก่ประชาชน ทั้งนี้ก็เพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนอย่างยั่งยืนสืบไป
3. หากได้มีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Approach) ประกอบกับการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Approach) จะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ของประชาชนในชุมชน ในส่วนที่เกี่ยวกับสถานการณ์และคุณค่าของป่าชายเลน ด้านต่าง ๆ ได้ละเอียดลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น